

Зьнічка

Сяржук Сокалаў-Воюш

Нараджэньне чалавека запальвае ў небе зорку, кожная сьмерць — *зьнічку*. Згарэў, як *зьнічка*, — кажуць пра чалавека, што пражыў нядоўгае жыццё і памёр хутка й прыгожа.

Зьнічка — зорка ў часе падзення — адна з самых цікавых і прыгожых касмічных зьяваў. Паводле слоўніка Насовіча, *зьнічка* яшчэ — беспрытульны агонь і нават асоба, што зьяўляецца ненадоўга.

Паўлюк Багрым — літаратурная *зьнічка* XIX стагодзьдзя і адначасна нязгасная зорка паэзіі. Цэлыя сузор'і *зьнічак*-талентаў расстраляныя і закатаваныя сталінцамі і фашыстоўцамі.

Мігнецца стужка агнявая —
То *зьнічка* згасьне залатая, —

пісаў Якуб Колас.

Зьнічка — дачка *Зьніча*, паганскага вечнага агню. Агонь гэты мелі ўсе славяне, а *зьнічку* — толькі мы.

Жнівень і верасень — самыя *зьнічавыя* месяцы ў Беларусі. Нягледзячы на халодныя ночы, закаханыя ў гэты час саграюць адно аднаго ня толькі абдымакамі ды пацалункамі. Яны глядзяць на зорнае неба і, пачуўшы сваю прысутнасьць у сусьвеце, саграюцца сьветлымі думкамі пра вечнасьць каханьня.

Зямля

Ігар Бабкоў

Зямля — гэта тое, што ў нас пад нагамі, і тое, што мы маглі б бачыць з космасу. *Зямля* дзеліцца на тэрыторыі, пляцоўкі, надзелы. Але застаецца адзінай і непадзельнай.

Зямля заўсёды сырая, але часам гарыць пад нагамі ў акупантаў. *Зямля* — тое, што нас носіць пры жыцці, і тое, куды мы кладземся пасля сьмерці.

Зямля вельмі старая. Яна старэйшая ня толькі за асобнага чалавека, але і за ўсё чалавецтва. Калісьці празь мільярды гадоў яна астыне, і тады чалавецтва будзе вымушанае шукаць сабе новую *зямлю*. Пра гэта будуць складацца легенды, міты, пісання раманы і паэмы.

І, магчыма, тады адзін з гісторыкаў, які будзе займацца далёкім і дзіўным XX стагодзьдзем, прыгадае паэму Якуба Коласа „*Новая зямля*“. І хаця шмат што з дэкарацыяў эпохі будзе ўжо незразумелым, шмат якія дэталі прыйдзецца тлумачыць у камэнтарах дробным шрыфтам, сама гісторыя пра пошукі кавалка сваёй *зямліцы* застанецца блізкай і актуальнай.

Бо і тая *зямля*, што ў нас пад нагамі, і тая, што абарочваецца вакол сонца, адная і тая ж *зямля*.

Іголка

Рыгор Барадулін

Часам пачынае здавацца, што што *іголка* — гэта прыручаная бліскавіца. Чалавек глядзеў-глядзеў, як навальніца намагаецца сшыць сабе нейкую ап-

ранатку зь цёмных хмараў, нэрвова ламаючы *іголкі* бліскавіцаў, дый вырашыў сам паспрабаваць заняцца швівам, каб быць апранутым, што называецца, „з *іголачкі*“.

Іголка абшывае чалавека, і пялюшкі, і сарочку, якую вяселье знаходзіць, шые *іголка* і саван таксама.

Дарэмна шукаць *іголку ў стоце*.

Як нітка за *іголкай*, ідзе за чалавекам вернасьць.

Як на *іголках* пачуваецца нецярпеньне.

Сасна сшывае лясную цішыню сваімі зялёнымі *іголкамі*.

Вожык увесць у *іголках*, як у маленькіх дзідах, — імі бароніць сваю безабароннасьць.

Калі дзяўчына і маладзіца прышывае гузік свайму нарачонаму ці суджанаму — як бы прышывае яго да сябе.

Прыручаная бліскавіца працы не баіцца.

Ідал

Уладзімер Арлоў

Ідалы — гэта каменныя, драўляныя або мэталёвыя выявы паганскіх багоў. Яны ж — стоды, балваны, куміры, ёлупы. *Ідалы*-стоды стаялі на капішчах і былі аб'ектам пакланеньня. Кожны зь іх увасабляў пэўнае божышча ды вымагаў ахвяраў. Найвядомейшы са старажытных беларускіх *ідалаў* — шклоўскі, добра знаёмы любому школьніку з падручніка гісторыі.

Энцыкляпэдыі паведамляюць, што пасля прыняцця хрысьціянства *ідалаў* прыстасоўвалі да патрэбаў новае рэлігіі, выбіваючы на іх крыжы. Пра тое, што *ідалы* спатрэбіліся і тады, калі бальшавікі пачалі вайну з рэлігіяй, энцыкляпэдыі сарамліва маўчаць.

Большасьць *ідалаў* таго часу пасьпяхова дажыла да нашых дзён. Галоўны *ідал* — лысы, з вусамі і невялікай бародкай — зазвычай стаіць на цэнтральным пляцы гораду ці мястэчка і паказвае рукою на гайню бяздомных сабак або на вінна-гарэлачную краму. Разы два на год *ідалу* прыносяць чырвоныя кветкі, якія, пэўна, мусяць нагадваць пра часы, калі ахвяры былі непараўнальна шчадрэйшыя ды вымяраліся мільёнамі чалавечых жыццяў.

Інтэрнэт

Віталь Цыганкоў

Інтэрнэт — слова XX стагодзьдзя? Само гэтае цвёрджаньне выклікае лёгка недавер. І сапраўды, пішучы пра гэтае слова, ня трэба корпацца ў этымалёгічных, тлумачальных ды іншых слоўніках беларускай мовы. Упэўнена можна сказаць, што слова *Інтэрнэт* няма ў ніводным беларускім слоўніку.

Тэрмін „*Інтэрнэт*“ нарадзіўся ў выніку спалучэньня ангельскіх словаў „*International network*“ — міжнародная сетка. Хоць сама лексэма яшчэ не